

ЧЕТВРТО ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка бр. 33776/20

Бојан ПАЈТИЋ
против Србије

Европски суд за људска права (Четврто одељење), на заседању Одбора 28. марта 2023. године у саставу:

Faris Vehabović, *председник*,

Branko Lubarda,

Ana Maria Guerra Martins, *судије*,

и Branimir Pleše, *вршилац дужности секретара Одељења*,

Имајући у виду:

представку (бр. 33776/20) против Републике Србије коју је 13. јула 2020. године, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), Суду поднео држављанин Републике Србије, г. Бојан Пајтић, рођен 1970. године и који живи у Новом Саду (у даљем тексту: „подносилац представке“), кога је заступао г. В. Тодорић, адвокат из Београда;

одлуку да се о представци обавести Влада Републике Србије (у даљем тексту: „Влада“), коју заступа њена заступница, гђа З. Јадријевић Младар;

Запажања страна у спору;

Након већања, одлучује како следи:

ПРЕДМЕТ СПОРА

1. Подносилац представке је српски политичар који је обављао функцију председника Покрајинске владе Аутономне покрајине Војводине у Републици Србији¹ у периоду од 2004. до 2016. године. У периоду од 2014. до 2016. године је такође био на функцији председника Демократске странке². Он је 2015. године покренуо парнични поступак због повреде части и угледа против А.М., високог функционера Српске напредне странке³ и народног посланика у предметном периоду, због изјава које је А.М. дао на конференцији за штампу и у интервјуима за штампу, којима се критикује подносилац представке и његова администрација. Наиме, А.М. је тврдио да је режим подносиоца представке корумпиран и да је подносилац представке „отео“ све чланове општинског већа из своје странке, те да их је „држао у заточеништву“ у хотелу. У једном од тих интервјуа за штампу, А.М. је подносиоца представке назвао „насилником“. У свом одговору на тужбу подносиоца представке, А.М. је тврдио да су спорне изјаве дате у контексту жестоког политичког ривалства. Такође је поднео бројне новинске извештаје како би показао да његове изјаве нису неосноване. На крају, домаћи грађански судови су одбили тужбу подносиоца представке. Уставни суд је коначну одлуку донео 13. фебруара

2020. године. Позивајући се на члан 8. Конвенције, подносилац представке је поднео притужбу на исход парничног поступка.

ОЦЕНА СУДА

2. Суд на почетку понавља да је углед лица заштићен чланом 8. Конвенције као део права на поштовање приватног живота. Међутим, да би члан 8. ступио на снагу, напад на углед лица мора достићи одређени ниво озбиљности, и то на начин који наноси штету личном уживању права на поштовање приватног живота (видети, на пример, *Medžlis Islamske Zajednice Brčko и други против Босне и Херцеговине* [Вв], број 17224/11, став 76, ЕСЉП 2017). Није спорно да је члан 8. примењив у предметном случају.

3. Даље, у случајевима када, као у предметном случају, интереси „заштите угледа или права других” доводе на сцену члан 8, од Суда се може затражити да провери да ли су домаће власти успоставиле правичну равнотежу приликом заштите две вредности загарантоване Конвенцијом, наиме, с једне стране, слободу изражавања заштићену чланом 10. и, с друге стране, право на поштовање приватног живота садржано у члану 8. (видети *Medžlis Islamske Zajednice Brčko и други против Босне и Херцеговине*, цитиран горе, став 77.). Суд је сажео релевантне критеријуме зарад успостављања равнотеже на следећи начин: допринос дебати од јавног интереса, колико је дотична особа позната јавности, предмет оптужби, претходно понашање дотичне особе, садржај, облик и последице навода и веома специфичне околности датог случаја (видети *Von Hannover против Немачке* (бр. 2) [Вв], бр. 40660/08 и 60641/08, ст. 109. – 113, ЕСЉП 2012). Уколико је у погледу два предметна права постигнута равнотежа на начин који је у складу са критеријумима утврђеним у оквиру праксе Суда, Суду би били неопходни јаки разлози да свој став замени ставом домаћих судова (*ibid.*, став 107.).

1 Војводина је аутономна покрајина која заузима најсевернији део Републике Србије. У покрајини живи око два милиона људи. Његов административни центар, Нови Сад, је други по величини град у Србији.

2 Политичка странка која је била у влади на државном нивоу у периоду од 2000. до 2003. године, и поново у периоду од 2007. до 2012. године. На власти на нивоу Војводине је била у периоду од 2000. до 2016. године.

3 Политичка странка која је на власти на државном нивоу од 2012. године, и на нивоу Војводине од 2016. године.

4. У предметном случају, Суд истиче да су домаћи судови утврдили да су питања покренута у изјавама А.М. била питања од јавног интереса и да су почивала на ономе што је А.М. сматрао добрим основом (попут новинских извештаја). Оспорене изјаве се нису тичале приватног живота подносиоца представке. Домаћи судови су даље сматрали да је подносилац представке, као политичар, себе неизбежно и свесно изложио помном испитивању сваке његове речи и дела, те да је морао да испољава већи степен толеранције. Штавише, подносилац представке је довољно дуго био део српске политичке сцене како би се навикао на овај стил комуникације, а уз то је и сâм давао изјаве у којима је упоређивао А.М. са пацовом или мајмуном. Ослањајући се на судску праксу Европског суда за људска права, домаћи судови су сматрали да би досуђивање било какве одштете представљало кршење слободе изражавања А.М, те су стога одбили тужбу подносиоца представке.

5. С тим у вези, Суд је доследно истицао важност слободе изражавања за народне посланике, што је А.М. био у релевантно време, при чему је ово био политички говор *par excellence* (видети *Karácsony и други против Мађарске* [Вв], бр. 42461/13 и 44357/13, став 137, од 17. маја 2016. године, и изворе цитиране у оквиру наведеног става). У предметном случају, А.М. није изнео своје мишљење са скупштинске говорнице, као што је то могао да учини без страха од било каквих санкција, већ је то урадио на конференцији за новинаре или у новинским интервјуима. То, међутим, не значи да је изгубио право да критикује Покрајинску владу и владајућу странку у АП Војводини (видети, *mutatis mutandis*, *Castells против Шпаније*, од 23. априла 1992. године, став 43, Серија А бр. 236).

6. Суд се такође не слаже са подносиоцем представке да је чињеница да домаћи судови нису применили „претпоставку неистинитости” (која се понекад назива и „одбрана истине”) била сâма по себи довољна да се утврди повреда члана 8. Иако захтевање од тужених да у поступцима поводом клевете докажу, у разумним границама, да су њихови наводи у суштини тачни није, као такво, у супротности са Конвенцијом (видети *McVicar против Уједињеног Краљевства*, број 46311/99, став 87, ЕСЉП 2002-III, и *Steel и Morris против Уједињеног Краљевства*, број 68416/01, став 93, ЕСЉП 2005-II), Суд је такође утврдио да, уколико је неко јасно

укључен у јавну дебату о неком важном питању, утолико од те особе не би требало захтевати да испуни строжи стандард од „дужне пажње” (тј. „пажње примерене околностима”). У таквим околностима, обавеза доказивања чињеничних изјава може лишити дотичну особу заштите утврђене чланом 10. (видети *Makraduli protiv Бивше Југословенске Републике Македоније*, бр. 64659/11 и 24133/13, став 75, од 19. јула 2018. године, и, *mutatis mutandis*, *Brosa protiv Немачке*, број 5709/09, став 48, од 17. априла 2014. године). С тим у вези, даље је релевантно да је А.М. био приватно лице, а не новинар, медиј или невладина организација са функцијом јавног надзора (за разлику од случаја *Bladet Tromsø u Stensaas protiv Норвешке* [Вв], број 21980/93, став 66, ЕСЈП 1999-III, и *Medžlis Islamske Zajednice Brčko u други*, цитиран горе, став 109.). Као такав, А.М. није био везан чланом 10. „дужности и одговорности” – на пример, обавезом пружања тачних и поузданих информација или провере чињеничних изјава уколико су те изјаве дате – у истој мери у којој би то захтевала новинарска етика (видети *Wojczuk protiv Пољске*, број 52969/13, став 102, од 9. децембра 2021. године).

7. На крају, наводи подносиоца представке о слободи медија и безбедности новинара у Републици Србији су ирелевантни у предметном случају, јер ни подносилац представке ни А.М. нису новинари нити власници неке медијске куће. Подносилац представке такође не тврди, нити уопште поткрепљује, да му је ускраћено право на одговор прописано чланом 83. Закона о јавном информисању и медијима из 2014. године (видети *Гаши и други против Србије*, број 24738/19, став 38, од 6. септембра 2022. године).

8. Имајући у виду горе наведено, Суд сматра да су домаћи судови изнели довољно основа за утврђивање чињенице да се слободи изражавања А.М. морала дати већа тежина него праву подносиоца представке на поштовање његовог приватног живота, у конкретним околностима предметног случаја. Сходно томе, нема разлога да се закључи да су домаћи судови прекорачили своје поље слободне процене.

9. Из свега наведеног следи да је предметна представка очигледно неоснована, те се као таква мора одбацити у складу са чланом 35. ст. 3(а) и 4. Конвенције.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

Проглашава представку недопуштеном.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаном облику 20. априла 2023. године.

Бранимир Плеше

в.д. заменика секретара Одељења

Фарис Вехабовић

председник